

New Day in Medicine
Новый День в Медицине

NDM

TIBBIYOTDA YANGI KUN

Ilmiy referativ, marifiy-ma'naviy jurnal

AVICENNA-MED.UZ

ISSN 2181-712X.
EiSSN 2181-2187

8 (70) 2024

Сопредседатели редакционной коллегии:

**Ш. Ж. ТЕШАЕВ,
А. Ш. РЕВИШВИЛИ**

Ред. коллегия:

М.И. АБДУЛЛАЕВ
А.А. АБДУМАЖИДОВ
Р.Б. АБДУЛЛАЕВ
Л.М. АБДУЛЛАЕВА
А.Ш. АБДУМАЖИДОВ
М.А. АБДУЛЛАЕВА
Х.А. АБДУМАДЖИДОВ
Б.З. АБДУСАМАТОВ
М.М. АКБАРОВ
Х.А. АКИЛОВ
М.М. АЛИЕВ
С.Ж. АМИНОВ
Ш.Э. АМОНОВ
Ш.М. АХМЕДОВ
Ю.М. АХМЕДОВ
С.М. АХМЕДОВА
Т.А. АСКАРОВ
М.А. АРТИКОВА
Ж.Б. БЕКНАЗАРОВ (главный редактор)
Е.А. БЕРДИЕВ
Б.Т. БУЗРУКОВ
Р.К. ДАДАБАЕВА
М.Н. ДАМИНОВА
К.А. ДЕХКОНОВ
Э.С. ДЖУМАБАЕВ
А.А. ДЖАЛИЛОВ
Н.Н. ЗОЛотова
А.Ш. ИНОЯТОВ
С. ИНДАМИНОВ
А.И. ИСКАНДАРОВ
А.С. ИЛЪЯСОВ
Э.Э. КОБИЛОВ
А.М. МАННАНОВ
Д.М. МУСАЕВА
Т.С. МУСАЕВ
М.Р. МИРЗОЕВА
Ф.Г. НАЗИРОВ
Н.А. НУРАЛИЕВА
Ф.С. ОРИПОВ
Б.Т. РАХИМОВ
Х.А. РАСУЛОВ
Ш.И. РУЗИЕВ
С.А. РУЗИБОВ
С.А. ГАФФОРОВ
С.Т. ШАТМАНОВ (Кыргызстан)
Ж.Б. САТТАРОВ
Б.Б. САФОВ (отв. редактор)
И.А. САТИВАЛДИЕВА
Ш.Т. САЛИМОВ
Д.И. ТУКСАНОВА
М.М. ТАДЖИЕВ
А.Ж. ХАМРАЕВ
Д.А. ХАСАНОВА
А.М. ШАМСИЕВ
А.К. ШАДМАНОВ
Н.Ж. ЭРМАТОВ
Б.Б. ЕРГАШЕВ
Н.Ш. ЕРГАШЕВ
И.Р. ЮЛДАШЕВ
Д.Х. ЮЛДАШЕВА
А.С. ЮСУПОВ
Ш.Ш. ЯРИКУЛОВ
М.Ш. ХАКИМОВ
Д.О. ИВАНОВ (Россия)
К.А. ЕГЕЗАРЯН (Россия)
DONG JINCHENG (Китай)
КУЗАКОВ В.Е. (Россия)
Я. МЕЙЕРНИК (Словакия)
В.А. МИТИШ (Россия)
В.И. ПРИМАКОВ (Беларусь)
О.В. ПЕШИКОВ (Россия)
А.А. ПОТАПОВ (Россия)
А.А. ТЕПЛОВ (Россия)
Т.Ш. ШАРМАНОВ (Казахстан)
А.А. ЩЕГОЛОВ (Россия)
Prof. Dr. KURBANHAN MUSLUMOV (Azerbaijan)
Prof. Dr. DENIZ UYAK (Germany)

ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН НОВЫЙ ДЕНЬ В МЕДИЦИНЕ NEW DAY IN MEDICINE

*Илмий-рефератив, маънавий-маърифий журнал
Научно-реферативный,
духовно-просветительский журнал*

УЧРЕДИТЕЛИ:

**БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
ООО «ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН»**

Национальный медицинский
исследовательский центр хирургии имени
А.В. Вишневского является генеральным
научно-практическим
консультантом редакции

Журнал был включен в список журнальных
изданий, рецензируемых Высшей
Аттестационной Комиссией
Республики Узбекистан
(Протокол № 201/03 от 30.12.2013 г.)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

М.М. АБДУРАХМАНОВ (Бухара)
Г.Ж. ЖАРЫЛКАСЫНОВА (Бухара)
А.Ш. ИНОЯТОВ (Ташкент)
Г.А. ИХТИЁРОВА (Бухара)
Ш.И. КАРИМОВ (Ташкент)
У.К. КАЮМОВ (Тошкент)
Ш.И. НАВРУЗОВА (Бухара)
А.А. НОСИРОВ (Ташкент)
А.Р. ОБЛОКУЛОВ (Бухара)
Б.Т. ОДИЛОВА (Ташкент)
Ш.Т. УРАКОВ (Бухара)

8 (70)

2024

август

www.bsmi.uz

<https://newdaymedicine.com> E:

ndmuz@mail.ru

Тел: +99890 8061882

UDK 616.2:616.915-036

QIZAMIQ BILAN XASTALANGAN BEMORLARDA NAFAS OLISH TIZIMI KLINIK XUSUSIYATLARI

¹Boltaboyeva Dilrabo Imomaliyevna <https://orcid.org/0000-0002-0662-5787>

Mirzoyeva Mexriniso Rizoyevna e-mail: mirzayeva4353@gmail.com

¹O'zbekiston Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti Farg'ona viloyati, Farg'ona shahri, Yangi Turon ko'chasi 2-A uy Tel: +998 (73) 243-06-62 Email: info@fjsti.uz

²Abu Ali ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti, O'zbekiston, Buxoro, st. A. Navoiy. 1 Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Rezyume

Ushbu maqolada biz qizamiqning nafas olish belgilari, jumladan, umumiy simptomlar, o'pka asoratlari, diagnostika yondashuvlari va davolash strategiyalarini ko'rib chiqamiz. Qizamiqning nafas olish tizimiga ta'sirini o'rganish orqali biz qizamiq infeksiyasi holatlarida bemorlarga yordam va natijalarni yaxshilash uchun tibbiyot xodimlarining xabardorligi va bilimini oshirishni maqsad qilganmiz.

Kalit so'zlar: qizamiq, nafas olish tizimi, klinik belgilar, tibbiyot xodimlari, tashxislash, respiratorli infeksiya.

КЛИНИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ДЫХАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ У БОЛЬНЫХ КОРЬЮ

¹Болтабоева Дилрабо Имомалиевна <https://orcid.org/0000-0002-0662-5787>

²Мирзаева Мехринисо Ризаевна e-mail: mirzayeva4353@gmail.com

¹Ферганский Медицинский Институт Общественного Здоровья Узбекистан, Ферганская область город Фергана, улица Янги Турон №2-А Тел: +998 (73) 243-06-62 Email: info@fjsti.uz

²Бухарский государственный медицинский институт имени Абу Али ибн Сины, Узбекистан, г. Бухара, ул. А. Навои. 1 Тел: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Резюме

В этой статье мы рассматриваем респираторные симптомы кори, включая общие симптомы, легочные осложнения, диагностические подходы и стратегии лечения. Изучая влияние кори на дыхательную систему, мы стремимся повысить осведомленность и знания медицинских работников, чтобы улучшить уход за пациентами и улучшить результаты в случаях заражения корью.

Ключевые слова: корь, органы дыхания, клинические симптомы, медицинский персонал, диагностика, респираторная инфекция.

CLINICAL CHARACTERISTICS OF THE RESPIRATORY SYSTEM IN PATIENTS WITH MEASLES

¹Boltaboyeva Dilrabo Imomaliyevna <https://orcid.org/0000-0002-0662-5787>

²Mirzoyeva Mexriniso Rizoyevna e-mail: mirzayeva4353@gmail.com

¹Fergana Medical Institute of Public Health Fergana region, Fergana city, Yangi Turon street No. 2-A Tel: +998 (73) 243-06-62 Email: info@fjsti.uz

²Bukhara State Medical Institute named after Abu Ali ibn Sina, Uzbekistan, Bukhara, st. A. Navoi. 1 Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Resume

In this article, we review the respiratory symptoms of measles, including common symptoms, pulmonary complications, diagnostic approaches, and treatment strategies. By studying the effects of measles on the respiratory system, we aim to increase the awareness and knowledge of healthcare providers to improve patient care and outcomes in cases of measles infection.

Key words: measles, respiratory system, clinical symptoms, medical personnel, diagnosis, respiratory infection.

Dolzarbligi

Qizamiq virusi keltirib chiqaradigan qizamiq butun dunyo bo'ylab aholi salomatligi uchun jiddiy xavf tug'diradigan o'ta yuqumli respiratorli infeksiyadir. Qizamiq ko'pincha o'ziga xos toshmalar bilan tanilgan bo'lsa-da, nafas olish tizimi virusning asosiy maqsadi bo'lib, bir qator klinik ko'rinishlarga va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asoratlarga olib keladi. Qizamiq bilan og'rigan bemorlarda nafas olish tizimining klinik xususiyatlarini tushunish tibbiyot xodimlari uchun infeksiyani samarali tashxislash, boshqarish va tarqalishining oldini olish uchun juda muhimdir.

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot metodologiyasi: Qizamiq bilan og'rigan bemorlar ko'pincha yo'tal, kataral simptomlar burundan dastlab quyuq shilliqli (ikkilamchi infeksiya qoshilsa yiringli ajralma oqishi) va ovoz bo'g'ilishi, ko'z yoshlanishi, yorug'likka qaray olmaslik, konyuktivaning qizarishi kabi bir qator belgilari bilan namoyon bo'ladi. Ushbu alomatlar odatda infeksiyaning dastlabki bosqichlarida namoyon bo'ladi va tez rivojlanishi mumkin. Nafas olish qiyinligi va nafas qisilishi bilan tavsiflangan nafas olish buzilishi og'ir holatlarda, ayniqsa yosh bolalarda va immuniteti zaif odamlarda rivojlanishi mumkin. Qizamiq turli xil nafas olish tizimi asoratlarga olib kelishi mumkin, va bularning ichida pnevmoniya eng ko'p tarqalgan va jiddiy asorati hisoblanadi [5].

Qizamiq asorati sifatida nomoyon bo'lgan pnevmoniya kasallikka chalingan bemorlarda o'limning muhim sababidir. O'pka to'qimalarining yallig'lanishi bilan tavsiflanadi, bu esa katta va kichik qon aylanishining buzilishiga va nafas olish yetishmovchiligiga olib keladi. Boshqa o'pka asoratlari bronxit, bronxiolit va o'tkir respiratory distress sindromini (ARDS) o'z ichiga olishi mumkin [4].

Zamonaviy tahlillar:

Qizamiq bilan og'rigan bemorlarda fizik tekshiruvda nafas olish qiyinlashuvi belgilari namoyon bo'lishi mumkin, masalan, taxipnoe (tez nafas olish), orqaga tortish (ko'krak devorining ko'rinadigan cho'kishi) va sianoz. O'pka auskultatsiyasida quruq va nam xirillashlar, yoki nafas tovushlarining kamayishi aniqlanishi mumkin, bu esa o'pkaning asosiy shikastlanishini ko'rsatadi. Qizamiq bilan og'rigan bemorlarda nafas olish kasalliklarini diagnostik baholash odatda o'pka infiltrati va pnevmoniyani ko'rsatadigan konsolidatsiyani baholash uchun ko'krak qafasi rentgenogrammasi va spirometrik tekshiruvlarni o'z ichiga oladi [3]. Infeksiyaning og'irligini va unga bog'liq bo'lgan asoratlarni baholash uchun umumiy qon tahlili, umumiy siydik tahlili, bioximik qon tahlili kabi laborator tekshiruvlar ham o'tkazilishi mumkin. Qizamiq bilan og'rigan bemorlarda respirator asoratlarni davolash yetarli kislorod va ventilyatsiyani ta'minlash uchun qo'llab-quvvatlovchi yordamni o'z ichiga oladi. Nafas olishning og'ir holatlarida Qizamiq bilan xastalangan bemorlar ko'p xolatlarda bakterial pnevmoniyaga moyil qilib qo'yishi mumkin, bu qizamiq bilan kasallangan bemorlarda keng tarqalgan asorat va o'limning asosiy sababidir. Pnevmoniya ikkilamchi bakterial infeksiyalar natijasida paydo bo'lishi mumkin, qizamiq virusi tufayli nafas olish epiteliysiga zarar etkazilishi mumkin. Bronxit deb nomlanuvchi bronxial naychalarning yallig'lanishi qizamiqning asorati sifatida paydo bo'lishi mumkin. Bu holat yo'talish, xirillash va nafas olishda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. Qizamiq, shuningdek, o'pkada bronxiolit deb ataladigan kichik havo yo'llarining yallig'lanishiga olib kelishi mumkin. Bu holat nafas yo'llarining obstruksiyasiga va nafas olishning buzilishiga olib kelishi mumkin. Og'ir holatlarda qizamiq infeksiyasi o'tkir respirator distress sindromiga o'tishi mumkin, bu hayot uchun xavfli holat bo'lib, o'pkaning og'ir yallig'lanishi va o'pkada suyuqlik to'planishi bilan tavsiflanadi, bu esa nafas yetishmovchiligiga olib keladi [2].

Qizamiq bilan bog'liq krup - bu halqum va traxeyaning yallig'lanishi bilan tavsiflangan holat bo'lib, qichqirliq yo'tal va nafas olish qiyinlashuviga olib keladi, ayniqsa bolalarda. Qizamiq o'pka shishiga olib kelishi mumkin, bu holat o'pkada suyuqlik to'planishi, kislorod almashinuvini buzishi va nafas olishning buzilishiga olib keladi. Qizamiq immunitet tizimini zaiflashtiradi, bu esa odamlarni bronxopnevmoniya, sinusit va otit mediasi kabi ikkilamchi respiratorli infeksiyalarga ko'proq moyil qiladi. Og'ir holatlarda qizamiq nafas olish yetishmovchiligiga olib kelishi mumkin, bu intensiv

terapiya yordamini talab qiladi. Ushbu o'pka asoratlarini erta aniqlash va davolash qizamiq infeksiyasi bo'lgan bemorlarda og'ir oqibatlarining oldini olishda juda muhimdir. Tez tibbiy aralashuv, shu jumladan qo'llab-quvvatlovchi yordam va tegishli mikroorganizmlarga qarshi terapiya qizamiq bilan bog'liq bo'lgan nafas olish asoratlarining ta'sirini kamaytirishga yordam beradi [1].

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, nafas olish tizimi qizamiq infeksiyasining asosiy maqsadi bo'lib, turli xil klinik ko'rinishlarga va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asoratlarga olib keladi. Qizamiqning nafas olish tizimiga ta'sirini yumshatish va bemorning natijalarini yaxshilash uchun nafas olish belgilarini erta aniqlash va tezkor aralashuv juda muhimdir. Tibbiyot xodimlari qizamiq bilan og'rigan bemorlarda nafas olish qiyinlashuvi belgilaridan ehtiyot bo'lishlari va yordamni optimallashtirish uchun tegishli boshqaruv strategiyalarini boshlashlari kerak.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullaev R.B. "Clinico-immunologic effect of immunomodulin and bactim in duodenal ulcer under environmental pollution conditions" //Eksperimental'naia i Klinicheskaia Gastroenterologiya= Experimental Clinical Gastroenterology 2002;5:42-44.
2. Abdullaev R.B., and Makhmudova L.I.. "Micro elemental imbalance in irritable bowel syndrome and its correction." ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 2021;11(5):655-662.
3. Abdullayev R.B., and Makhmudova L.I.. "Features of chemical elements in various forms of irritable bowel syndrome." //Annals of the Romanian Society for Cell Biology 2021: 2993-3000.
4. Rubenovna, Agababyan Irina, et al. "Analysis of the effect of food stereotypes on disease in liver circuit disease." //Asian journal of pharmaceutical and biological research 11.2 (2022).
5. Rubenovna, Agababyan Irina, et al. "Diagnostic value of il-8 and il-12 in various forms of interstitial lung disease." //Asian journal of pharmaceutical and biological research 11.2 (2022).

Qabul qilingan sana 20.07.2024